SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCV. No. 126. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 6, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 6-го ЛИПНЯ 1988 Ч. 126. РІК. XCV.

Пам'ятайте про Україну!

ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКА ОКРУГА УНС ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО СОЮЗОВОГО ДНЯ

Філядельфія, Па. (с.г.). — Філядельфійська союзова Округа кожного року влаштовує союзові дні або й інші імпрези, завданням яких є, в першу чергу пропаґувати добре ім'я Українського Народного Союзу, відзначати різні події в житті Союзу, як, наприклад, ювілеї, вшановувати заслужених союзовців, як також дати нагоду союзовцям з різних місцевостей зустрітись та в родинній атмосфері провести час.

Цьогорічний Союзовий День, відбудеться в неділю, 21 серпня, на чудовій посілості Українського Спортового Осередку „Тризуб" в Горшамі, Па., під кличем „Відзначення світлих ювілеїв", а саме: „95-річчя єдиного українського щоденника в діяспорі „Свобода", 55-річчя англомовного „Українського Тижневика" і 55-річчя дитячого журналу „Веселка". Також цього року сповняється 50річчя існування славної Філядельфійської Округи, яку заклав покійний д-р Володимир Ґалан. При тому також береться до уваги світлий ювілей Тисячоліття Хрищення України.

Влаштуванням Союзового Дня займається спеціяльний комітет, що складається з членів Управи. Вже відбуто ряд засідань для обговорення перебігу свята та намічення загальної програми.

Атракцією Союзового Дня буде виступ танцювального ансамблю „Весна" при Осередку СУМА ім. УПА у Філядельфії, хореографом якого є Галина Козак, а адміністратором — д-р Юрій Голіней. Для танцюючих буде забава і до танців гратиме популярна оркестра „Карпати" під керівництвом проф. Романа Бродієвича.

До участи в цьому святі Управа Окружного Комітету запросила, в першу чергу, всіх членів Екзекутивного Комітету з Джерзі Сити, редакторів союзових видань. Також будуть запрошені голови сусідніх Округ із Пенсильванії, Ню Йорку, Ню Джерзі, Нової Англії й Мериленду. А при помочі радіостанцій буде запрошене все громадянство Філядельфії й околиці. Союзовий День відбудеться без огляду на погоду, тому проситься союзовців й несоюзовців вже відтепер розложити свій час так, щоб в неділю, 21 серпня, спільно всі, як одна велика українська родина, вшанували світлі ювілеї, а при тому згадали тих осіб, які дали почин тим ювілеям.

Українці на переслуханні конґресової Комісії

Вашінґтон (УІБ). — 23-го червня ц. р. відбулося тут чергове зібрання конґресової Комісії Безпеки й Співпраці в Европі під керівництвом Стені Г. Гоєра з участю членів комісії та запрошених гостей. Темою переслухання і дискусій була справа безпеки в Европі в зв'язку з найновішими подіями на европейському континенті, зокрема з віденською післягельсінкською конференцією. Крім члена комісії О. Дейчаківського, з українців були присутні на цьому зібранні д-р Яр. Рудницький, голова Уряду УНР, Т. Носко-Оборонів, голова УІС, й С. Чопівська з Вашінґтону. Після розмов із конґресменами й сенаторами вони відвідали бюра Комісії й одержали найновіші матеріяли про працю комісії, включно з проєктом прикінцевого документу віденської конференції, що тепер обговорюється в Відні.

Гостинно відкрило свої двері кафе для бездомних

В Атланті, Джорджія, відкрилось кафе для бездомних, завдяки неприбутковому місцевому товариству п.н. „Гостинна Громада". У цьому ж кафе безпритульні люди не лише отримують доволі вибагливий харч, але — як це пояснив священик і один із основників цього гостинного приюту А.Б.Шорт, — в дійсності — це не лише є харчі, якими ми тут обслуговуємо людей, а чим ми їх тут справді обдаровуємо — це почування приязні, гостинности, братерства, сестриними почуваннями". На відкритті цього кафе прийшло 25 осіб. Споживали вони полуденок за столами накритими сніжнобілими скатертями, прикрашеними гвоздиками; бездомних увічливо — в ролі кельнерів — обслуговували добровільці — члени цього товариства. Один із присутніх Оскар Ширс, який живе в домі для бездомних, сказав: „Тут ви знову почуваєтеся як людина". Це вперше цього роду прийняття, що позначалося рисами особливої людяности відзначене п'ятьма зірками.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В БРАЗИЛІЇ ВШАНУВАЛА Є. КОНОВАЛЬЦЯ

Куритиба, Бразилія. (Д-р Михайло Рубінець). — Заходами Представництва ДЦ УНР, Українського Релігійно-Культурного Центру „Полтава", Асоціяції Українсько-Бразилійської Молоді, Інституту Катехиток Серця Ісусового і при співучасті Хліборобсько-Освітнього Союзу, 18-го червня 1988 року в просторій залі Центру „Полтава" вшановано великого сина України, що в боротьбі за її волю віддав своє життя.

Величава Академія почалася в 9-ій годині вечора. На сцені збоку стояли прапори — бразилійський і український. На середині сцени висів великий національний Тризуб, під Тризубом — портрет Євгена Коновальця, а по обох боках — дата вбивства. Спереду вся сцена була прикрашена зеленню.

Оркестра Центру „Полтава" під керівництвом маестра Петра Кучми відіграла гимни бразилійський, український і на 1000-ліття Хрищення Руси-України.

Молодий юнак Іван Стадник, голова Асоціяції Українсько-Бразилійської Молоді, зворушливими словами відкрив свято, привітавши голову Представництва ДЦ УНР, отців, катехиток і сестер (ці останні прибули масово на Академію) і голів всіх українських установ.

Марія Елоїза Балабан виголосила дуже змістовну промову українською мовою про життя і боротьбу сл. п. полк. Євгена Коновальця, а промову порту-

(Закінчення на стор. 4)

На Союзівці виступлять молоді таланти

Леся Волянська

Галя Волянська

Кергонксон, Н.Й. — Тут у просторих приміщеннях оселі УНСоюзу Союзівці, як це вже стало традицією, впродовж років кожного року, в літньому сезоні там відбуваються добірні мистецькі програми для уприємнення вакацій гостям Союзівки.

Тому з приємністю ділимося з нашими читачами вісткою про те, що в кінці тижня 9 - 10-го липня ц.р., на Союзівці передбачається цікава мистецька програма. Там виступатимуть молоді, талановиті та вродливі сестри Леся і Галя Волянські з Монтреалю. Обидві сестри не є невідомими на Союзівці особами, бо Леся вже чарувала присутніх своїм гарним співом, а любителі її голосу мали нагоду придбати також й платівку. Галя, натомість, це ж „Міс Союзівка" з 1984 року і, як зачуваємо, музично також обдарована. Їм у мистецьких виступах цього ж вечора будуть товаришити дует музик бандури та еспанської гітари Левко Савицький і Петро Пласкота. На завершення приємного вечора до танців по концерті, на забаві „під зоряним небом" Союзівки, пригравати ме оркестра „Алекс і Дорко". Мистецькі програми, як відомо, розпочинаються кожної суботи о год. 8:30 ввечорі.

А як є з історичною правдою в ЗСА?

Філядельфія, Па. — Філядельфійський щоденник „Філядельфія Інквайрер" подав у своєму виданні з 11-го червня ц.р. на передовому місці вістку про те, що у СССР затримали цього року кінцеві іспити з історії, тому що цілі покоління школярів вивчали неправдиві історичні факти і тим „затроювали мислення і душі совєтської молоді".

У відповідь на цю вістку, подану за щоденником „Ізвестія", постійний кореспондент „Свободи" Ярослав Татомир написав листа до редакції „Філядельфія Інквайрер" із запитом чи рішення совєтського уряду змінить настанову в ЗСА і чи тут також не лише в школах, але в усіх засобах масової інформації будуть подавати правду про Великий голод в Україні та про інші комуністичні злочини на невинних поневолених народах.

Лист цей, під заголовком „Навчання історії", помістив філядельфійський щоденник в рубриці „Листи до редакції" з датою 19-го червня ц.р.

На кінці свого листа Я. Татомир питається, чи справді це надто вимогливо ставити питання, чому американські школи далі вчать лише про жидівський голокост, а не пояснюють дітям також про український, польський, камбоджійський чи етіопський голокости, які всі були виконані комуністичною рукою.

ЗСА ДАЛІ ХОРОНИТИМУТЬ ПЕРСЬКУ ЗАТОКУ

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен, відповідаючи на питання кореспондентів у справі зістрілення в неділю, 3-го липня ц.р., іранського пасажирського літака із 290 пасажирами на покладі, які усі загинули, заявив, що З'єднані Стейти Америки не мінятимуть своєї політики на Близькому Сході і тактики у Перській затоці. При тому він висловив жаль, що такий випадок трапився і загинули невинні люди, назвав помилкове зістрілення цивільного літака „трагічною помилкою", яка, на його думку, постала у зв'язку з перестрілкою іранських і американських кораблів у Перській затоці і обережністю американських старшин, які, боялися, щоб не повторилася ситуація з минулого року, коли два іракські військові літаки, яких американське командування допустило заблизько до американського корабля, заатакували ракетами корабель „Старк". Під час атаки, як відомо, загинуло 37 американських моряків і кільканадцять були поранені.

Повернувшись з короткого кінцевотижневого відпочинку у Кемп Дейвиді у стейті Мериленд, Президент заявив журналістам, які очікували вже його на подвір'ї Білого Дому, що покищо не буде жадної зміни в охороні американських військових кораблів за плавбою цивільних оливних танкерів у Перській затоці. Він підкреслив, що Уряд переведе докладне слідство цього трагічного випадку і вишле в район Перської затоки спеціялістів, які на місці зберуть усі потрібні дані про зістрілення літака. Взагалі Адміністрація Р. Реґена зацікавлена у притишенні, а не роздуванні цієї справи, що власне роблять, може не зі злої волі, американські засоби масової інформації. Деякі у своїй наївності дійшли навіть до такого абсурду, що президент Р. Реґен повинен публічно перепросити аятоллу Хомейні за цей трагічний випадок, але при цьому не згадують ні словом про ще більшу трагедію у Бейруті, у якій загинуло 237 вояків, сотні були поранені

(Закінчення на стор. 4)

Совєтський Союз продовжує порушувати угоду

Вашінґтон. — Як повідомляє кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Майкл Ґордон, в колах Адміністрації розгорілися суперечки про те, як З'єднані Стейти повинні реаґувати на постійні совєтські порушення договору 1972 року про обмеження системи протиракетної оборони (ПРО).

Мова йде про гігантський совєтський радар в Абалакові під Красноярськом. Порушуючи договір про протиракетну оборону, ця радіолокаційна станція розташована у глибині совєтської території, а не на кордоні СССР, і спрямована всередину країни, а не назовні. Це дає змогу застосовувати радар для керування загальносоюзною системою ПРО, забороненою угодою 1972 року. Прихильники твердого підходу до СССР (в тому числі ряд співробітників Пентаґону, представник ЗСА на переговорах про космічну зброю Генрі Купер і дорадник президента Роналда Реґена з проблем обмеження озброєнь Едвард Равні) закликають офіційно оголосити будівництво красноярського радара порушенням договору про протиракетну оборону. Не цілком зрозуміло, які заходи застосують в такому випадку З'єднані Стейти. Зокрема, вони можуть зняти обмеження щодо досліджень в ділянці створення космічних приладів для системи стратеґічної оборонної ініціятиви і розміщення їх в навколоземному просторі.

Співробітники Державного департаменту та аґентства в справі роззброєння і обмеження озброєнь закликають піти іншим шляхом і наполягати на періодичних інспекціях совєтського радара з тим, щоб переконати про припинення робіт на цьому об'єкті: в минулому році в Абалакові побували ліберальні конґресмени, які встановили, що його будівництво ще не закінчене і що якість будівельних робіт не є на високому рівні.

Совєтський Союз заперечує, що будівництво радара є порушенням договору про протиракетну оборону, однак у жовтні він оголосив однорічний мораторій на його будівництво. 1-го жовтня представники СССР і ЗСА почнуть обговорювати проблеми дотримання договору 1972 року, тому Адміністрація намагається тепер виробити якийсь курс дій щодо красноярського радара.

У МОСКВІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ

Москва. — Минуло всього кілька годин після промови Міхаїла Ґорбачова на відкритті партійної конференції, після закликів генерального секретаря дотримуватися громадянських прав у Совєтському Союзі, зокрема права вільно і публічно висловлюватися на будь-які теми, а в центрі Москви, як це неодноразово траплялося раніше, міліція розганяла демонстрації і заштовхувала людей у спеціяльні автобуси, що під'їжджали.

Вздовж вулиці Ґорького міліціонери встановили пересувні металічні бар'єри, щоб попередити проведення політичних демонстрацій. Незважаючи на всі ці заходи, у вівторок, в день відкриття партійної конференції, тут відбулася демонстрація кримських татарів, які вимагають дозволити їм поселюватися на батьківщині, звідки вони були масово виселені за наказом Сталіна.

Прийшовши на вулицю Ґорького, представники кримських татар розгорнули принесені зі собою транспаранти, однак їх тут же оточили міліціонери і почали заштовхувати в автобуси. Всього на вулиці Ґорького було затримано коло 200 осіб, в тому числі жінки і діти.

Після того як перша маніфестація була розігнана, сюди прибула друга група кримських татар і намагалася провести ще одну демонстрацію, яку зустріла та ж доля. Два офіцери міліції пояснили чужинецькому кореспондентові, який був присутній при розгоні демонстрації, що кримських татарів ніхто не заарештовує: їх просто вивозять за межі міста, бо вони „порушують громадський порядок". З натовпу, що зібрався навколо демонстрантів, на адресу міліціонерів роздавалися вигуки „Ґестапівці!", „Фашисти!".

Приблизно через 15 хвилин після цього інциденту на Пушкінській площі, за кілька кварталів від місця, де кримські татари намагалися виступити на захист своїх прав, відбулася ще одна демонстрація, на цей раз незалежної групи, яка називає себе „Демократична спілка" і вже встигла викликати незадоволення уряду. Незважаючи на те, що в спробі попередити демонстрацію міліціонери загородили площу бар'єрами, активісти „Демократичної спілки" все таки почали свою демонстрацію, відійшовши трохи вбік. Спочатку міліція намагалася розігнати демонстрацію і навіть заарештувала сім осіб, але коли на площі зібрався тисячний натовп, який відмовився розходитися, міліція перестала вмішуватися і стояла збоку. Активіст „Демократичної спілки" Юрій Скубко прочитав вголос політичну плятформу своєї групи, яка називає себе „опозиційною партією" і виступає, зокрема, за повне виведення всіх совєтських військ зі Східньої Европи. „Одна політична сила, одна ідеологія не в силі створити справедливе суспільство, — сказав Ю. Скубко. — 'Демократична спілка' виступає за соціяльну справедливість".

Інший член „Демократичної спілки" Алєксандр Лукашов пояснював зібраним такі положення програми своєї партії, як вимога забезпечити свободу преси, зборів і демонстрацій, а також вимогу розпустити КҐБ.

Міліціонери здивовані стояли оподалік і слухали виступи ораторів. „Нам не сказали, що робити, — пояснив офіцер міліції кореспондентові, — тому ми вирішили не вмішуватися".

У СВІТІ

ПАЛАТА ДЕПУТАТІВ італійського парляменту 298 голосами проти 196 схвалила передисльокацію 72 американських винищувачів-бомбардувальників Ф-16 з еспанської бази Терріґон на базу Кротоне у провінції Пулія у південній Італії. За переведення американських літаків в Італію проголосували всі депутати правлячої п'ятипартійної коаліції. Проти висловилися комуністи і невеликі за складом лівацькі групи. Міністер закордонних справ Джуліо Андреотті, який виступав після голосування, заявив, що переміщення літаків Ф-16 зміцнює південний фланг НАТО і ні трохи не відіб'ється на італійсько-совєтських угодах. Дж. Андреотті у зв'язку з цим нагадав, що на недавній зустрічі міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе взагалі не згадував про американські літаки.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ В ГОЧІМІН, який колись називався Сайґон і був столицею Південного В'єтнаму, прибули з Камбоджі в'єтнамські війська. Це перша група окупаційної армії кількістю 100,000 вояків, які уряд В'єтнаму обіцює вивести з Камбоджі до 1990 року. Прибулі в Гочімін на совєтських гелікоптерах зі столиці Камбоджі Пном-Пеня генерали і старшини в'єтанмської армії назвали кількість своїх вояків, що загинули у Камбоджі. Якщо вірити їх даним, за роки окупації, що почалися в 1979 році, в Камбоджі були вбиті 25,000 окупантів, а ще 30,000 загинули у прикордонних сутичках на таїляндському кордоні.

У ЗВ'ЯЗКУ З РІШЕННЯМ міністерства закордонних справ СССР відкликати 25 совєтських громадян, які працюють в канадській амбасаді у Москві, совєтським громадянам, які просять візи в Канаду, тепер доведеться чекати довше, ніж звичайно: з трьох совєтських співробітників консульського відділу амбасади на роботу перестали виходити двоє. Минулого четверга совєтські власті представили канадцям список 25 своїх відкликуваних громадян, однак ті перестали виходити на працю ще минулого понеділка. Список включає шоферів, малярів, механіків, столярів, перекладачів та інший обслуговуючий персонал. За іронією долі, перешкоди в роботі консульського відділу починаються саме в той момент, коли у зв'язку з лібералізацією совєтської політики все більше громадян СССР просять візи для поїздки до родини до Канади.

ХОЧ КОМУНІСТИЧНІ КРАЇНИ Східньої Европи не беруть участи у партійній конференції в Москві, вони уважно стежать за її ходом, не без підстав вважаючи, що рішення, прийняті на конференції, будуть мати безпосереднє відношення і до їх справ. Промова Міхаїла Ґорбачова на відкритті конференції передавалася і в східньоевропейські країни. Офіційні особи в комуністичних европейських країнах не бажають публічно признатися, що вони з нетерпінням, а нерідко і з побоюванням чекають, чим закінчиться спроба Ґорбачова здійснити економічні і політичні реформи у Совєтському Союзі. Найбільш скупо події в Москві освітлюються органами масової інформації Східньої Німеччини і Румунії, бо керівники цих країн покищо відмовляються йти разом з Ґорбачовим. Однак населення Східньої Німеччини і Румунії використовує різні можливості, щоб висловити свою підтримку ґорбачовських реформ в надії, що вони поліпшать і їх власне становище.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКЕ МЕДИЧНЕ товариство, ламаючи столітні традиції таємничого довір'я, цими днями на своїй річній конференції делеґатів наполягало на тому, щоб лікарі їхнього товаиства повідомляли партнерів зносин, тих своїх пацієнтів, які є заражені хворобою АІДС, якщо до цих пір не було іншої нагоди їх про це остерігти. Очевидно, що на такий оборот справи зразу зареаґували угрупування гомосексуалістів і оборонців громадських вольностей мотивуючи свої опозиції тим, що це відстрашить майбутні жертви від медичної допомоги. Всупереч тому самі лікарі більшістю одобрюють це потягнення, бо вже довшу хвилю кожний з них боровся з традиційним задержанням довір'я та обовязком остерегти від смерти можливі жертви цієї хвороби.

У ЛАРЕМІ СТОЛИЦІ стейту Вайомінґ законодавча влада цього стейту проголосувала закон, який підніс вік дозволу на пиття алькогольних напитків до 21 років. Вайомінґ був останнім стейтом в цілій країні, що поступенно змінювали вік для легального закупу чи пиття алькогольних напитків. Ну і як ведеться за звичаєм американської демократії прибічники цього закону твердять, що піднесення віку зберігає життя молодих людей, а опоненти твердять, що спосіб в який до цього змушено стейтові уряди є тільки звичайним шантажем. Йдеться тут про те, що Федеральний уряд затримав приділ грошей на будови і поправки доріг тим стейтам, що таких змін не уводили.

ЗРАЗУ ПІСЛЯ ТОГО, як у Вашінґтоні стало відомо, що звільнено трьох сторожів-поліцаїв Білого Дому за підозріння уживання наркотиків поза годинами праці, Білий Дім відразу проголосив перевірку усіх працівників президентської резиденції. Офіційні чинники Білого Дому були дещо заскочені коли про це довідалися зі сторінок вишінґтонського щоденника „Вашінґтон Пост", одначе сам президент Роналд Реґен сказав совсім спокійно, що так, він є заскочений цією подією, але зразу підкреслив, що це тільки підтверджує, „що від наркоманства ніхто не є вільний".

УКРАЇНЦІ В ПАРИЖІ УРОЧИСТО ВІДЗНАЧИЛИ 1000-ЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНІ

Париж, Франція. — Софія Наумович надрукувала широкий репортаж в лондонській „Українській Думці" про урочисті святкування в Парижі — релігійний концерт і торжественну Службу Божу — з нагоди 1000-ліття Християнства в Україні. Її репортаж передрукувало також паризьке „Українське Слово". Для інформації наших читачів друкуємо репортаж С. Наумович щоб дати можливість українцям в ЗСА й Канаді запізнатися із величними святкуваннями цієї небуденної річниці українськими спільнотами в інших країнах світу. — Ред.

Релігійний концерт

Завдяки близькому сусідству зі старовинною церквою св. Жермена, вдалося нашому о. парохові Ярославові Салевичеві дістати для відзначень Тисячоліття цю чудову й дуже акустичну церкву для українського концерту. Він відбувся в суботу, 16-го квітня, і став справжнім тріюмфом української релігійної музики та, особисто, композитора Маріяна Кузана і його виконавців. Вступ на концерт був досить дорогий, проте ще довго перед початком велика церква заповнилася французькими й українськими вірними.

Виконавцями „Давидових псальмів" були: 80 хористів Марпінґер Зінґ Крайс, які співали „а капеля", „Псальми" до текстів Тараса Шевченка, з диригентами Освальдом Шу та Райнером Беннетом. Солістом був тенор Петро Кутний.

Виконавцями „Неофітів" Тараса Шевченка були: цей самий мішаний хор та оркестра Інструментального ансамблю Альзасії під керівництвом французького громадянина, українця з Польщі, Детлефа Кіфера, професора консерваторії у Страсбурзі, диригента багатьох оркестр та фестивалів у різних країнах і композитора, та солісти: Одарка Мазурик, сопран, Петро Кутний, тенор, Михайло Підсадний, баритон, і Юрій Ажайсмайнов, кримський татарин, бас. Тексти рецитували всі солісти напереміну.

У першій частині, що була світовою прем'єрою „Давидових псальмів" Шевченка-Кузана хор Марпінґер Зінґ Крайс у концертових одягах, чоловіки у чорному, жінки у довгих темно-синіх сукнях, відспівав п'ять „Псальмів" дуже драматично-молитовно й звучав прекрасно, хоч видно було, що ще не „розспівалися", зокрема не чути було басів. Щойно в останньому вони вже зазвучали, мабуть переборовши зрозумілу „трему".

А тоді наступила зміна диригента, бо на подіюм вийшов Детлеф Кіфер, а перед хором примістилася оркестра з дивними інструментами і музиками, серед яких переважали жінки. Під чарівною паличкою диригента, хор і оркестра доказували чуда мелодійности, ритмічности та зокрема т. зв. „Шпрехґезанґу", щось у

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Демократія в СССР — на словах чи у дії?

Пресові конференції президента Реґена ніколи не переступали межі 35-ох хвилин. Кожної суботи Реґен промовляє до народу, через радіо, за кожним разом про якусь одну з проблем, але завжди по чотири хвилини. У минулий вівторок 28 червня ц.р. Міхаїл Ґорбачов промовляв на відкритті першої за останніх 47 років партійної конференції у Москві три з половиною години. Кубинський диктатор Фідель Кастро промовляв раз п'ять годин. Це належить, видно, до ритуалу комуністичних вождів заливати потоками слів слухачів, які мусять вислухувати ті тиради, приковані до своїх крісел, усі із тупими кам'яними обличчями, бо це теж прикметна риса совєтської дійсности, що тамошні люди подобають на манекени.

Серед мертвої тиші зареєстрованих докладно 4,991 партійних делеґатів, з усіх 15 „самостійних" республік Совєтського Союзу вислухали у цьому першому дні конференцію, яка мабуть, триватиме тижні, як конкретно Ґорбачов уявляв собі заповіджену ним перебудову. За твердженням московських кореспондентів американської преси, були дві головні реформи, що їх він заповів: 1) перебудова керівного апарату імперії, трохи за зразком західньої демократії, а саме поділ влади між виконну і законодатну і 2) заведення в імперії „повної демократії". Розподіл влади має виглядати так, що президент СССР, який дотепер був тільки репрезентаційною фігурою без ніякої конкретної функції і відповідальности, має в майбутньому відповідати за закордонну політику і збройний стан держави. А в ділянці „правдивої демократизації" має припинитись проповідування атеїзму, має настати релігійна толеранція, має припинитись підслухування телефонічних розмов і цензурування приватного листування.

Очевидно, якби бодай щось із цієї заповідженої демократизації переведено в життя то людям стало би легше жити, бо змінилась би атмосфера страху і подозри. Але яка це може бути „правдива" демократія, коли одне ясно Ґорбачов запевнив, що недопускальною є дво чи й трипартійна система, бо тільки одна Комуністична партія з її Політбюром та Центральним Комітетом і партійним льокальним апаратом буде надалі провадити імперією?!

Ґорбачов виявив, що запропонована ним перебудова державної верхівки дістала вже апробату від Політбюра. Але тямлючи аксіомну правду, що всі діла чинять люди — трудно сподіватися покращання ситуації, як теперішній „президент" СССР, Андрей Ґромико, що його Ґорбачов відсунув від влади, зробивши його церемонійним президентом, тепер дістане право рішати у справах закордонної і військової політики. На Заході Андрей Ґромико здобув собі прізвище „нєт" — бо такою була його реакція на всі конструктивні проєкти і пропозиції західніх країн. І трохи смішно звучать фрази Ґорбачова про „дійсну" і „правдиву" демократію, бож творці совєтської конституції завжди називали її „найдемократичнішою у світі". Зрештою, у Совєтському Союзі були аж чотири конституції, перша за Леніна й остання за Брежнєва. І коли Ґорбачов говорив про скасування цензури листів і підслухів — то це ж записано у тих „найдемократичніших конституціях".

У цій найголовнішій ділянці, яка й винесла на шпиль влади Ґорбачова з його гласністю і перебудовою, у ділянці економіки Ґорбачов заповів поширення арендування землі хліборобам. Проте так само, як він заявився за збереження однопартійної комуністичної системи, так само в ділянці економіки заявився за збереження колгоспів. І тільки практика найближчих літ докаже, як виглядатиме оте виарендовування державної землі селянам, які від часу заведення гласности і колгоспів стали насправді робітниками на державній землі. Це було своєрідне відновлення скасованої панщини. Говорив Ґорбачов про конечність „реформи цін": з прецеденту у Польщі відомо, що комуністична влада підносить ціни на харчі, щоб цим приманити селян привозити до міста плоди своєї ріллі — у СССР з присадибних господарств. У Польщі у практиці цей експеримент не вдався.

Три і півгодинна промова Ґорбачова не принесла ніяких сенсацій. Великих слів велика сила. **Дійсність виявить їхню вартість.**

Іван Боднарук

СПІВЕЦЬ ГАЛИЦЬКОГО ПОДІЛЛЯ

Мабуть, Бог не хотів завдавати ще більшого болю серцю Богдана Лепкого і забрав його з цього світу напередодні страхіть, які довелося нашому народові пережити. Палке серце великого поета Поділля перестало битися й зупинилося 21-го липня 1941 року, коли після відходу одного окупанта йшов на наші землі другий, ще щорстокіший. В розгарі Другої світової хуртовини не стало письменника, якого проф. В. Сімович (Василь Верниволя) назвав найбільшим поетом Західньої України після Франка.

Народився Богдан Лепкий 4-го листопада 1872 року в Крегульці коло Гусятина, де його батько, Сильвестер, був священиком. Закінчивши гімназію в Бережанах, вищі студії відбув у Львівському та Віденському університетах. Студіював малярство і славістику. Вчителювати почав у Бережанах, щоб після чотирьох років перейти майже на постійне життя до Кракова. Під час Першої світової війни покинув Краків і вернувся до нього аж по 11-ти роках із Німеччини. Більшу частину свого життя провів на чужій землі, у древній столиці Польщі, викладаючи українську літературу у Краківському університеті. У Кракові спершу вчителював у гімназії і був лектором української мови в університеті, поки став професором. В роки Першої світової війни брав жваву участь у праці для полонених українців царської армії в таборах Австрії і Німеччини. Тоді теж працював в українських видавництвах. Це були його найбільш творчі роки життя. Багато з тих полонених вступили опісля до дивізії синьожупанників та сірожупанників, що зформувалися в Німеччині й після закінчення війни повернулися в Україну. Коли прийшла Друга світова війна й німці зайняли Польщу, довелося Лепкому важко бідувати на старі літа, бо німці закрили університет і не виплачували платні професорам. Напередодні Другої світової війни був Лепкий сенатором до варшавського сойму. У Кракові й заснув поет вічним сном.

Працював не тільки, як педагог, але і в багатьох інших ділянках. Він один із основників відновленої Києво-Могилянської академії після Першої світової війни. Він теж маляр, автор ілюстрації і віньєт до виданих ним творів. Живучи в Кракові, був справжнім амбасадором української науки, культури, нашого громадського й політичного життя. В його домі сходилися наші поети, вчені, студенти й селяни, які приїздили до Кракова.

Лепкий народився в сім'ї, в якій жили літературні традиції. Його батько був письменником і писав під псевдонімом Марко Мурава. Старий ветеран москвофільства в Галичині, Онуфрій Лепкий, перевидав і справив 1876 року граматику Осадци. Данило Лепкий виступив, як новеліст у „Зорі" і писав там же статті про предмети народних вірувань, звичаїв і обрядів, хоч не вмів методично збирати матеріялів із фолкльору. Він помістив також у „Зорі" причинки до життєпису Вол. Навроцького, а в 1886 році одне своє оповідання.

Б. Лепкий — це передусім лірик. Але його багатогранна праця охоплювала теж історію літератури й літературознавства. Він видавець і редактор, коментатор численних творів нового українського письменства, автор біографічних нарисів сучасних і давніх поетів, українських і чужих, що чимсь причинилися до розвитку нашої літератури, автор численних вступних статтей до різних творів — літературних і наукових. Досліджуючи творчість Шевченка, видав її у п'ятьох томах, давши, крім того, велику біографію нашого генія. Знаючи добре польську мову, переклав багато літературних і наукових творів із польської мови на українську. Написав по-польському історію української літератури, переклав на польську мову „Слово о полку". Написав „Начерк історії української літератури", перекладав на польську мову Шевченка, Коцюбинського та інші.

Крім низки історичних повістей, написав великий син галицького Поділля повісті, в яких зайнявся проблемами мистецтва і змалював священичий побут. Вийшовши із священичого дому, де зберігалися глибокі релігійні й суспільні засади, Б. Лепкий із великою симпатією зображує священиче середовище. Ним зайнявся письменник і своїх зворушливих спогадах „Казка мого життя", що складається із трьох частин: „Крегульць" (1936), „До Зарваниці" (1938) і „Бережани" (1941). Ці особисті спомини про дитячі і хлоп'ячі літа письменника — це неначе „Діхтунґ унд Варгайт" Ґете. Тут зображений не тільки побут галицького священика, який живе тісно одним життям із нашим селом, але також фізичний і духовний розвиток молодого Богдана Лепкого. До спогадів належать і „Три портрети".

Б. Лепкий написав багато поетичних творів, як „Стрічки", „Листки падуть", „Осінь", „На чужині", „Пое

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Володимир Баран

Виставка ікон в ґалерії Еко в Дітройті

Найстарший рід малярства, який зайшов на Україну і який, до певної міри, ми можемо студіювати із збережених інших форм мистецтва, іменно фресків на стінах уцілілих церков — це малювання ікон. Інші твори мистецької творчости, такі, як вироби зі золота чи кам'яні баби, завдяки тривкості матеріялу збереглися на наших землях, стаючи доказом високої мистецької культури прапрадідів. Ми можемо їх подивляти і ними захоплюватись.

Інакше із творами малярства. Історія не була нам ласкава. Горіли наші міста, горіли села, а з ними все, що мистецький дух народу створив. Такі думки зроджуються в нас, оглядаючи виставку ікон в ґалерії ЕКО в Дітройті.

Первовзором для українських мистців служили ікони завезені з Греції, або виконані на Україні грецькими місіонерами. Глибока релігійність нашого народу, яка вже в короткому часі після прийняття християнства знайшла свій офіційний вияв в акті Ярослава Мудрого, яким він віддав Україну під покров Божої Матері, сприяла популяризації і розповсюдженню ікон. І хоча строгими і докладними були приписи малювання ікон, то все ж таки українські іконописці надали творам печать їхньої духовості, в першій мірі оживляючи лице Божої Матері та малого Ісуса певними почуваннями, заступаючи неземський, позачасовий вигляд грецьких первовзорів.

І це безперечно унікальний феномен в історії релігійного малярства, що бажання писати ікони розвинулось так багато в цілій Україні, даючи поштовх до постання в більших скупченнях окремих шкіл малювання ікон і майстри тих шкіл розходились по країнах сусідніх слов'ян, залишаючи за собою твори великої мистецької вартости. Деякі з них перетривали до сьогодні. Як популярним було малювання ікон свідчить факт, що перед Другою світовою війною, в Українському Національному Музею у Львові, було сім тисяч ікон.

Малювали в нас ікони не тільки професійні малярі, але також сільські, доморослі, для яких це малювання було побічним зайняттям і тільки висловом їх релігійних почувань.

Виставка ікон в ґалерії ЕКО, зорганізована для вшанування нашого Тисячоліття, побіч зразків традиційного способу малювання, виявила багатство і різнорідність відхилень від первісного, клясичного прототипу, до цілковито модерних, можна б сказати революційних. У виставці взяло участь 22-ох мистців. Деякі картини не були іконами в клясичному розумінні цього поняття. Їх релігійні теми, однак, вповні оправдували їхню присутність на цього роду виставці. Подаємо короткі завваги про всіх:

Роман Бараник цілковито відмінний від усіх. В синьо-сірих кольорах, що вдало символізують давнину, Мати Божа і Ісус обведені головками квітів, які викликають враження коронки. Друга картина у формі хреста, вдолині дві благальні долоні, в горі терновий вінок. Кольорова графіка Богдана Божемського „Дружинники" з іконою в руках — це ілюстрація звичаю давніх лицарів, брати в похід із собою ікону. Детально опрацьована ікона Тирса Венгриновича, збагачена рядом сцен по обох боках. Богдан Головацький дотримується традиційного способу малювання ікон, виявляючи досконалість рисунку. Скульптура Юрія Гури „Св. Ольга" насичена драматичним напруженням. Дві керамічні ікони Слави Ґеруляк навіяні українським духом. Викута в срібній блясі матір Божа з Ісусом Рема Багаудтина виказує надзвичайно прецизну роботу. Навіть в металі він потрапив виявити удуховлене обличчя Матері Божої. Мадонна Едварда Козака — це витончена постать ціла в чорному, з дитятком на руках, що витягає руки до світу. Дві квітки на боках злагіднюють настрій. Юрій Козак з найбільшим числом картин іде цілковито своєю дорогою. Це вже психологічно опрацьовані картини, кожний характер виявлений індивідуально, картини кольористично багаті в нюанси. Ярема Козак дав одну ікону, в м'яких пастелевих барвах, які гармонізують з лагідним обличчям Богородиці. Іконй Галини Конопада в бронзо-золотих кольорах, що надають жевріючої теплоти. Багата орнаментика тла із взорами мозаїки, або геометричними. Св. Юрій Юрія Круся, це вдале конструстування барв. Білий кінь та темна змія породжують драматичне напруження боротьби. Ікони Ади Лисак — це рисунки випалювані на дереві, силою факту кольорово скупі. Віталій Литвин в своїй ґрафіці багатий в деталі. Сильно стоїть на національному ґрунті. Одяг Матері Божої з мотивом снопів пшениці. Юрій Лопата малює в традиційний спосіб, тло золоте, лінійна виразність рисунку. „Ярослав Мудрий" Омеляна Мазурика, — це свідомо примітизований мудрець із книжкою в руках. На горішньому пляні ряд святих, які, мабуть, піддають надхніння до писання „Руської Правди". Ікони Галини Мордованець-Реґенбоґен в традиційнім способі, однак з виразним налетом чуттєвої мякости. Галина Новаківська вбирає Матір Божу в народні одяги завязує її голову способом наших жінок. Христина Сеньків також надає іконам український вигляд. На чистому білому тлі, Матір Божа в народній ноші. До її ікони можна лагідно усміхатись. Архангел Михаїл Петра

(Закінчення на стор. 4)

СУРЖИКИ ПО-ЛЬВІВСЬКИ

Передруковуємо цікаву статтю п. з. „Суржики по-львівському", що віддзеркалює, — як пише її автор Іван Сало — „мовну атмосферу у Львові". Стаття ця появилася у київській газеті „Молодь України" з 21-го червня ц. р. — Ред.

Чому село Холодновітка стало на дорожньому покажчику „Холодноводковкой"?

Хотілося б висловити свої спостереження про мовну атмосферу у Львові. На жаль у старовинному українському місті засвоївся і прижився словесний камуфляж, який уже став звичним явищем.

Звернімося до фактів. У львівських готелях ви не побачите ніякого оголошення, вивіски, розпорядку, проспекту, адресної картки, газети, або журналу українською мовою. Рідко яке українське видання можна зустріти у львівських перукарнях, кав'ярнях, кінотеатрах, у залях чекання автобусних, залізничних станцій.. Байдуже спостерігає міськрада, як готелі перейменовують на...„гостиницы". З великою помпою відкривали один з найбільших готелів Львова... „гостиницу Россия". Кілька років тому відчинила двері найкомфортабельніша у Львові...„гостиница „Дністр", ще раніше з'явилася „гостиница Турист"...

Ніяк не зрозуміло, яка була потреба „охрестити" збудовані кінотеатри в нових мікрорайонах Львова, давши їм назву „Октябрь" і Орленок", або вмурувати в цемент на збудованій нещодавно медичній установі на вулиці Радянської Конституції — „Детская поликлиника", а нижче під нею викарбувати це ж саме, але вже в металі „Детская поликлиника от 1-й городской больницы Львовского горздравотдела МЗ УССР". Не думаю, щоб у цій цементно-залізній, як і поруч з нею в дорослій „поликлинике" (теж вмурованій у цемент), одностайно всі зреклися української мови!

Пригадується, ще зовсім недавно гармонійно і естетично вписувалися в середньовічні будівлі Львова чудово оформлені красені — вивіски на продовольчих магазинах: „Карпати", „Верховина, „Чайка", „Зустріч", „Прикарпаття", „Колосок", „Дари ланів" тощо. Але якийсь знахабнілий чиновник, що вирішив теж перебудуватись, серед білого дня зруйнував виплекану художниками і декораторами працю, а почепив на цьому місці стандарт — „Продукти".

Не в пошані українська мова і на львівському залізничному вокзалі. Був час, коли розклади поїздів, віски на вагонах, оголошення диктора-інформатора велись українською мовою, потім паралельно дублювалися й російською. А тепер?... Яку підвищену турботу про пасажирів, що не виходять навіть з вагонів, а слідують транзитом до Будапешту, Бєлграду, Варшави, Праги, проявляють диктори-універсали. Російською, польською, чеською, угорською, словацькою мовами трублять про відправлення чи прибуття міжнародних експресів. І шкода лише одного, що в цьому багатомовному потоці вже „механічно" загубилась рідна мова.

Майже тридцять років на вулиці Ґорького в центрі Львова викарбувана в стіні красива вивіска „Міські залізничні квиткові каси". Ніхто не нарікав, що через нерозуміння напису не міг своєчасно придбати квиток на поїзд. Але якомусь ревнителю служби (не без відома міських властей) раптом здалося, що цього вже замало. І він добився свого — змонтував цілий відеорекламний бльок „Железнодорожные билетные кассы" і поруч з ними відкрив... „Блинную „У самовара". Так само, як із приходом вечора загоряються неонові розписи на головному комбінаті найвищої споруди у північному Львові — „Львівторгреклами", де висвічується „львовский хрусталь",„львовские телевизоры", „львовские сладости"... Більше того, нівелятори систематично розсилають по філіях зв'язку випущене 20-тисячним тиражем своє рекламне видання під девізою „Советуем, предлагаем, информируем", яке служить переважно для обгорток.

Два львівських академічних театри — опери та балету ім. І. Франка і драматичний ім. М. Заньковецької — розділяє цей же торгово-неоновий шлагбаум „Прогресс" предлагает обувь для всех". Майже рік відривали людей і техніку для спорудження на вулиці Артема (у південному мікрорайоні Львова) величної стели „Время, события, люди", щоб... увічнити остаточно закінчений образ львівських браконьєрів на ідеологічній ниві. Як підтвердженням цього пошлюся на два таких моменти. Недавно мене запросили в одну з львівських шкіл на молодіжний вечір. Все тут було по-святковому урочисто: і щирі промови, і прекрасна музика, і запашна кава... Але, коли закінчився концерт, не було овацій. Учителі ж, чиї вже дорослі учні перекрикували на сцені один одного сучасними естрадними мелодіями під А. Пугачову, В. Леонтьєва, Ю Антонова, були чи не найбільш ображені. А школа ця з українською мовою викладання, передова у Львові, з добрими іменами працелюбного педагогічного колективу!

А ось протилежний факт. Недавно я став свідком цікавої сцени в рейсовому автобусі. Поважний чоловік (як з'ясовувалося згодом, член держаної екзаменаційної комісії) запально розповідав співрозмовнику, як до них на державний екзамен з наукового комунізму прийшло троє студентів з Конґо і чистою українською мовою давали обґрунтовану відповідь. На членів комісії повіяло наче гіпнозою, вони так і не опам'ятались. А було від чого — троє випускників-негрів зробили виклик усій „білій групі". Як стало відомо, під час навчання у Львові вони брали уроки і наполегливо вивчали українську мову. Вже коли члени комісії подавали їм руки, вони сказали: „Не думайте, що в нас не знають української мови! Ми не вважали б себе спеціялістами, якби за шість років, прожитих на Україні, не повезли б до Африки мови Франка і Шевченка".

(Закінчення на стор. 4)

Данило Міршук

ОСВІТА І ВИДАВНИЦТВА В СССР — ЗАСОБИ РУСИФІКАЦІЇ

IV.

Брутальний за своєю формою є підхід Москви до мов і культур неросійських народів. За куртиною „інтернаціоналізму" Москва вживає рафінованих методів для ліквідації культур великих націй і племен у СССР, починаючи з ліквідації національних релігій, національних історій, культур і кінчаючи живими мовами народів. Разом з тим Москва насаджує російську мову, історію й культуру, про що свідчать колосальні фінансові асиґнування уряду на поширення російської мови та на видавничу діяльність.

Уже по Другій світовій війні, в період „одлиги" в обороні української мови і культури виступив поет — академік Максим Рильський. Його авторитету не насмілилась заперечити партійна кліка, але його ініціятива пролунала „голосом вопіющого", бо всякі безбатченки білодіди, смоличі, козаченки, збанацькі та іже з ними, задля власного добробуту, по природі міщани-обивателі заглушили сміливі виступи Рильського.

Б. Антоненко-Давидович статтею „Літера за якою тужать" виступив в обороні української мови, але „премудрі поросята" цю статтю обійшли мовчанкою. Не було дискусії над статтею, яка була надрукована в „Літературній Україні", зате Марґарету Малиновську — заступника редактора І. Зуба, яка тимчасово заміняла його і надрукувала статтю Антоненка-Давидовича, з праці в редакційній комісії звільнено. У цій статті говорилося **всього-навсього про повернення українській мові літеру „Ґ", бо кожному українському письменникові зрозуміло,** що десятки слів літературної мови спотворені усуненням із абетки літери „Ґ" (ґава, ґавити, ґазда, ґудзик, ґалаґан, ґанджа, ґанок, ґедзь, ґерлиґа та інші). Крім цього сотні слів чужомовного походження в українській мові, треба писати через літеру „Ґ", створюють природне їм звучання. Але владі й Інститутові мовознавства АН УССР ходить про це, щоб збіднити лексику української мови, змусити українців писати по-російському.

Максим Рильський підбором словесно-художньої лексики для власної поетичної творчости, як і для науково-публіцистичних статтей рік-у-рік збагачував літературну мову українського народу. На нього орієнтувались когорти молодих письменників, вчителів і в нього вчилися збагачувати мову, культивувати національний дух мови. Але академік І. Білодід рекомендує зворотний шлях, коли говорить, що: „Намагання спрямувати розвиток національної мови на шлях ізольованості, культивувати в ній раритетні, штучні елементи під голосок 'національного духу' мови, не врахувати нових рис і закономірностей у її розвитку... завжди було ознакою буржуазно-націоналістичних спрямувань".

А в іншому місці І. Білодід пише: „Досконалість граматичної будови російської мови, розробленість її стилістичної системи й лексико-фразеологічного багатства, засоби образного вираження виявились прекрасними зразками і моделями, як прямого запозичення, так і для активізації цих же засобів, словотворчих та фразеологічних компонентів у національних мовах".

Кажучи іншими словами, І. Білодід спрямовує українську національну мову на тори механічного мавпування російської мови і дораджує перенести російські мовостилі в українську мову. Тим буде збережений дух єдности правдивіше — поглинення української мови російською! Який же це вчений, що іґнорує мовну специфіку і її духово-історичний шлях розвитку в якому вона творилась та удосконалювалась? Відомо, що мова **кожного народу має власний шлях розвитку обумовлений подіями, які підсказують норми творення й дух мови на** кожному етапі її розвитку. Якщо ж українська мова в окремих граматичних нормах ще не виробила стабільности, то це сталось в наслідок історичної переривности розвитку української нації в її державних формах. Не може ж не знати Білодід, що українська мова валуєвським циркуляром 1863 року, в наслідок, шовіністичної політики Росії була позбавлена прав національної мови; була заборонена в школах, в театрах, в пресі, в друку книжок, тобто була заморожена на довгі часи. І тільки період національної революції 1917-20 років повернув українську мову до шкіл та державних установ усупереч реакційної політики Москви. Її розвиток, навіть червоні володарі не могли стримати й вимушені були піти на поступки т. зв. українізації в 20-их роках.

Разом з цим пригадаємо, що й російська мова почала розвиватися з приходом у літературу А. Пушкіна, ним реформована і розвивалась, як державна мова за рахунок стримання і замороження мов інших народів.

У своїй праці „Розвиток мов соціялістичних націй СССР" І. Білодід зсилається на академіка І. Срезневського про красу й багатство української мови, а в іншому місці заперечує себе і рекомендує не лише вчитись у росіян, але й живцем переносити „стилістичні форми" з російської в українську мову.

Сучасна творча ґенерація на Україні набагато переросла академіка Білодіда й винесла йому заслужений вирок: „Інститут мовознавства АН УРСР на чолі з академіком Білодідом завжди був головним знаряддям нівеляції української літературної мови. Саме інститут здійснює нагляд за відхилення розвитку мови від заданого курсу. Власне, контроль за мовою сучасних авторів зводиться до мінімуму, бо зараз мало є письменників, які знають українську мову."

Така штучна асиміляція мов у Совєтському Союзі є антинародним явищем, бо вона спрямована на знищення культур неросійських народів і веде до ґібридизації

(Закінчення на стор. 4)

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ В ЕПАРХІЇ СВ. ЙОСАФАТА В ПАРМІ

Під час Архиєрейської Святої Літургії в катедрі св. Йосафата в Пармі 1-го травня ц.р.

Кілька років епархія св. Йосафата в Пармі, Огайо, приготовлялася до ювілейних святкувань 1000-ліття християнства в Україні. На початку 1986 року було створено Епархіяльний Комітет 1000-ліття на чолі з Владикою Робертом, а також ряд комісій, які розгорнули широку працю. Наукова комісія під проводом проф. д-ра Михайла Папа 3-го травня 1987 року зорганізувала в Джан Карол університеті в Клівленді ювілейний симпозіюм, на якому виступило шість професорів.

В римо-католицькій катедрі у Веніс, Фльорида, 12-го березня ц.р. була відправлена архиєрейська Св. Літургія, яку служили Владика Роберт і Владика Василь зі Стемфорду та двох римо-католицьких владик.

Другий сипозіюм з рамени епархії св. Йосафата відбувся в Дукейн університеті в Пітсбурґу 12 березня ц.р. Панелем проводив Вілліям Баклі — широковідомий політик і публіцист. Близько тисячу осіб, переважно неукраїнців, взяли участь в доповідях. Присутнім на цьому панелі був також Йосип Тереля.

В римо-католицькій катедрі св. Павла в Пітсбурґу 11-го червня ц.р. відбулася Архиєрейська Св. Літургія, яку очолив Владика Роберт, разом з митрополитом Стефаном Коціском, його помічником Іваном Біляком і римо-католицькими владиками.

3-го грудня ц.р. в римо-католицькій катедрі в місті Маямі, Фльорида, буде відправлена Архиєрейська Служба Божа з участю архиєпископа римо-католицької церкви Мікарті, який виголосить проповідь.

Треба підкреслити велику активність Владики Роберта, який докладає багато зусиль і праці, щоб поширити інформації, особливо серед американців, заанґажував професійну американську фірму громадської інформації з Пітсбурґу, яка має розповсюджувати відомості про наше Тисячоліття християнства і нашу Церкву в Україні і на поселеннях у вільному світі. В часописі „USA Today" куплено чотири сторінки, щоб поінформувати американську публіку про наше Тисячоліття. За словами Владики Роберта, „Ми не сміємо проґавити цю золоту нагоду в теперішній нашій історії... Необхідно нам тепер діяти, не чекати на когось іншого в майбутньому, щоб історія гостро не осудила нас".

Ще в грудні 1985 року проведено духовну обнову в усіх парафіях епархії Св. Йосафата і врочисто приміщено копії ікони Пресвятої Богородиці Перемоги і відслужено Молебні з посвятою українського народу Пречистій Діві Марії. В парафіях відновлено обіти Хрищення. Видрукувано епархіяльний шематизм на ювілейний рік. Розіслано 10 тисяч папок з інформативними матеріялами, в американській пресі появилося понад 100 статтей. Всі доповіді, виголошені на симпозіюмах, будуть видрукувані в окремих виданнях.

Завдяки Владиці Робертові в наших симпозіюмах, Архиєрейських Св. Літургіях, ювілейних відзначеннях беруть численну участь римо-католицькі владики, священики, сестри, студенти, професори університетів і американські громадяни. Американські кореспонденти, журналісти, науковці дуже часто звертаються до Владики за якоюсь інформацією, виясненням чи порадою з актуальних проблем Української Католицької Церкви в Совєтському Союзі.

Старанням Громадського Комітету, який очолює д-р Юрій Кульчицький, виготовлено великі афіші про наше Тисячоліття і приміщено їх на 200 автобусах міста Клівленду і околиці, які реклямували наш ювілей протягом травня. На червень автобусна фірма залишила на своїх автобусах 100 афішів, уже безплатно. Афіші виготовив мистець Володимир Свириденко.

Промовляє Блаженніший Патріярх Мирослав Іван Любачівський.

У катедрі св. Йосафата в Пармі, осідку Владики Роберта, ювілейні святкування відбулися 1-го травня, получені з благословенням катедри, яку збудовано, як пам'ятку Тисячоліття Християнства в Україні в пам'ять тих Божих храмів, що їх атеїстична і безбожна Москва по варварськи знищила і далі нищить в Україні. На святкування запрошено всіх наших владик, а також владик сусідніх церков, представників державної адміністрації і мирян сусідніх парафій.

Ювілейні святкування почалися вже в п'ятницю, 29-го квітня. Блаженніший Патріярх Мирослав Іван Любачівський разом з Митрополитом Максимом Германюком і владиками Михайлом Гринчишином (Франція), Андрієм Патакі (Карпато-Руська Церква), Робертом М. Москалем і о. шамб. Михайлом Ревтюком, парохом катедри, і колькома сусідніми священиками увійшли до катедри о 7-ій годині вечора, де їх привітами хлібом і сіллю Марія Федак та інж. Іван Фур. Привітали Блаженнішого, як голову і патріярха ПУКЦеркви в катедрі-пам'ятнику, яку трудами і пожертвами мирян збудували за зразками української церковної архітектури і вона є сьогодні однією з найкращих церков не лише великого Клівленду, але й цілої околиці.

Марія Федак, інж. Іван Фур та діти чекають при вході до катедри на Блаженнішого Патріярха Мирослава Івана.

Благословення храму переведено згідно з обрядом української Церкви. Владики вложили мощі чотирьох св. євангелистів і мощі св. Йосафата, які привіз Блаженніший Мирослав Іван з Риму. Митрополит Максим Германюк виголосив проповідь, в якій підкреслив значення катедри, як осідку єпископа, яка є центром всіх парафій і мирян епархії. Катедру виповнили миряни також з інших парафій. Гарно співали всі присутні під проводом Е. О. Садовського.

Другого дня, в суботу, Блаженніший з владиками відвідали інші парафії УКЦеркви у великому Клів ленді. В церкві св. Андрея відправили Св. Літургію. Оглянули також парафію Покрова Пресвятої Богородиці і її посілості. В суботу увечорі відбувся ювілейний концерт.

На концерті були присутні Блаженніший Патріярх Мирослав Іван Любачівський, Митрополити Максим Германюк, Стефан Сулик, Владики М. Гринчишин, Є. Химій, Василь Лостен, І. Лотоцький, М. Кучмяк, А. Патакі, А. Піла, Р. Москаль, о. Й. Феґалі, репрезентант Меронітів, та численні священики і Сестри монахині. В програмі концерту були церковно-релігійні і народні пісні Д. Бортнянського („Тебе Бога хвалимо", „Сей день Господа силою Твоєю Восхвалю Ім'я Твоє"), М. Леонтовича („Ой зійшла зоря"), Дмитра Котка („Через поле"), І. Лаврівського („Почуй же, Господи"), С. Гулака-Артемовського („Молитва із Запорожця за Дунаєм") тощо.

Концерт був духовною насолодою для присутніх глядачів, які не жалували оплесків і признань за таку культурну історичну імпрезу, яка в повній ширині виявила релігійно-національну душу українського народу. На цьому Концерті шкільна молодь парафіяльної школи при соборі св. Йосафата в Пармі виступила зі сценкою леґенди з X століття „Ольга зі зеленого гаю".

Завершенням ювілейних святкувань була Архиєрейська Свята Літургія в неділю, 1-го травня, о год. 3-ій по полудні, під час якої докінчено чину посвячення катедри. Папу Івана Павла II репрезентував на тих святкуваннях Архиєпископ Піо Ляґі, апостольський пронунцій з Вашінґтону.

В Архиєрейській Святій Літургії, яку очолив Блаженніший Патріярх Мирослав Іван Любачівський, співслужителями і учасниками були: Митрополити Максим Германюк, Стефан Сулик і Владики М. Гринчишин, В. Лостен, І. Лотоцький, А. Патакі, А. Піла Я. Малон, В. Косґрав, Й. Феґалі, Є. Химій, Р. Москаль і репрезентант Меронітів. Церемоніймайстром був о. шамб. Іван Ставінський, а співслужителями о. д-р Іван Тилявський, о. шамб. Річард Семенюк, о. шамб. Михайло Ревтюк і о. шамб. Саюк.

Присутніх священиків було 60 осіб, серед них були наші священики, римо-католики, карпато-русини і православні українці та вірні інших національностей. Сестер було 25, Василіянки і Служебниці, та біля півтори тисячі вірних і гостей. Проповідь виголосив англійською мовою апостольський пронунцій, архиєпископ Піо Лаґі, а українською — Блаженніший Мирослав Іван Любачівський. Архиєпископ Піо Лаґі передав привіт і благословення від Папи Івана Павла II для мирян катедри і мирян цілої епархії. Згадав архиєпископ також про наше 1000-ліття християнства, ювілей якого в цьому році святочно відзначаємо.

Блаженніший патріярх Мирослав Іван Любачівський вказав на ворожі сили, які діють проти нашого народу і нашої Церкви. Звернув також увагу в який нечесний спосіб колись царська Москва, а тепер комуністична присвоювала і присвоює нашу культуру, наше Тисячоліття християнства і навіть нашу старовинну Русь. Вірить Блаженніший в Божу справедливість, вірить, що наші терпіння і незавидна доля нашої Церкви скінчаться, що прийде світла майбутність у нашій вільній, незалежній і соборній державі. Закликав до молитов і християнського життя весь український народ. Посвячення катедри Божого храму є наявним доказом, що Господь не покинув нас, дбає про нас і на місце зруйнованих церков на рідних землях благословить нові церкви тут, у вільному світі, у місцях нашого поселення.

Ювілейні святкування приготовляли члени покликаного Комітету під проводом Владики Роберта і пароха о. шамб. Михайла Рев тюка.

Увечорі в неділю відбувся ювілейний бенкет в готелі Стофер Сити Пляза, в якому взяло участь понад 1000 осіб і майже всі церковні достойники. О. шамб. М. Ревтюк відкрив бенкет і передав провід Владиці Михайлові Гринчишинові. Молитву провів Митрополит Стефан Сулик. Д-р Юрій Оришкевич при музичному супроводі Зірки Шокалюк відспівав американський і український гимни. Танцювальний ансамбль „Каштан" під мистецьким проводом М. Комічака виконав кілька українських народних танців. Владика Роберт вніс тост.

Після вечері і представлення гостей за головним столом проф. д-р Ю. Кульчицький виголосив промову, в якій підкреслив, що наша Церква завсіди йшла з народом і часто в різних лихоліттях рятувала його від загибелі. Джені Бочар говорила англійською мовою. Вона звернула увагу на теперішні проблеми, які переживає наш народ у своєму першому Тисячолітті.

Пісню „Боже Великий" відспівали всі присутні, а Митрополит Максим Германюк молитвою закрив цей ювілейний бенкет.

Історична комісія при парохіяльному комітеті будови катедри з нагоди ювілею видала 32-сторінковий Бюлетень ч. 5, в якому зібрано коротку історію будови катедри, згадано всіх тих, що своїми трудами і пожертвами причинилися до будови. Головою історичної комісії і редактором бюлетеня є д-р Микола Грушкевич.

19-го травня була Архиєрейська Служба Божа в Римо-католицькій катедрі в Клівленді, яку служили Владика Роберт і Владика А. Піла (римо-католицька епархія).

В Службі Божій взяли численну участь також неукраїнці, які з признанням висловлювалися про наш гарний обряд і прекрасний спів.

Іван Фур

Відзначування Тисячоліття в Баффало

Соборним Молебнем баффалівська громада закінчила основні, заплянувані Комітетом святкування 1000-ліття Хрищення України. Комітет, який очолюють священики українських католицьких церков Баффало і околиці о. Володимир Вербицький, о. Дмитро Лаптута, о. декан Мар'ян Струць та о. Андрій Чорний, створився в липні 1986 року. Сходини відбувалися реґулярно у перший вівторок кожного місяця.

Ювілейний 1988 рік започаткував 2-го січня хор „Бурлака" і тріо „Верховина" з Торонто концертом колядок і щедрівок в катедрі св. Йосифа. 5-го березня загостив до Баффало хор „Прометей" з Філядельфії, дириґент Михайло Длябога, фортепіяновий супровід Ірини Пелех. У програмі концерту були релігійні пісні до слів Т. Шевченка. 27-го березня місцева „Рідна Школа" виступила із сценічною картиною „Наше 1000-ліття", про що звітувала „Свобода" 22-го травня.

17-го квітня відбувся величавий бенкет в залі Семюел Ґренд Менор в Кларенс, Н. Й., з участю 650 осіб. На цьому бенкеті були присутні представники церковних і політичних кіл Баффало. З головною промовою виступив д-р Леонід Рудницький, співав баритон Стефан Шкафаровський у фортепіяновому супроводі Івана Доценка. Достойними гістьми були Олена і Йосиф Терелі. Бенкетову залю прикрашували картини маестра Мар'яна Борачка. Гарно оформлені програмки виконав Орест Пуцак, власник друкарні „Тризуб". Бенкет приготовляв окремий підкомітет в складі: Ірина Дорощак, Ірина Лаврівська, Мирослава Макогон, Ніля Стецьків і Маркіян Стасюк.

15-го травня в баффалівськім Конвенційнім центрі від раннього ранку до пізнього вечора відбувалися головні святкування. Заля була розділена на дві частини. В першій відбувалися виступи різних мистецьких одиниць, в другій були розставлені столи, на яких організації чи окремі люди розклали свій крам та різнорідні зразки народного мистецтва: килимарства, вишивкарства, писанкарства, випалювання і різьби. В кухні можна було підкріпитися нашими традиційними стравами.

Художня частина, якою проводила Анна Тютюнник, складалася з виступів мистецьких одиниць: гурток бандуристів при „Рідній Школі" під проводом Ґені Лапко, гуцульська оркестра, мистецький керівник Михайло Мочерняк, танцювальна група „Дунай" зі Сент Катаринс, Онт., мистецький керівник Орест Самець, танцювальна група „Воля" з Обурну, Н. Й., мистецький керівник Роберт Реґец, виступ „Рідної Школи" та показ історичної ноші. Ношу, на основі історичних джерел, пошили членкині 64-го відділу СУА в Ню Йорку, а привезли її до нас неструдимі союзянки Люба Артимишин та Христя Навроцька. Кожний стрій зокрема пояснювала Оксана Михаськів. Хор „Бурлака" з Торонто збагатив мистецьку програму концертом, дириґував Олег Хміль, фортепіяновий супровід Галі Михальчук.

Завершенням святкувань в Конвенційному центрі була торжественна Служба Божа, в якій брали участь чотири владики: єпископ Едвард Гед — католицька епархія Баффало, єпископ Іван Ілей — мельхітська католицька епархія Ньютону, єпископ Іван Білок — карпато-візантійська католицька архиепархія в Пітсбурзі і Владика Стемфорду Василь Лостен в асисті численного духовенства. Голова повіту Денніс Ґорский відчитав проклямацію Дня Хрищення України в повіті Ірі.

Під час Служби Божої співав об'єднаний хор міста Баффало і околиці під дириґентурою Михайла Проценка. Програму святкувань в Конвенційному центрі підготовили о. декан Мар'ян Струць і директор „Рідної Школи" Надя Пікас. Через Конвенційний центр перейшло цього дня біля шести тисяч народу.

Об'єднаний хор Баффало і околиці з дириґентом Михайлом Проценком.

На бенкеті Тисячоліття — о. декан М. Струць та Олена і Йосиф Терелі.

Слід згадати, що напередодні святкувань в Конвенційному центрі в неділю, 8-го травня, на телевізійній програмі відбулося інтерв'ю, темою якого було християнство в Україні. В ньому брали участь єпископ Едвард Гед, містоголова Комітету 1000-ліття Анна Купчак, Надя Пікас та о. Андрій Кущак з церкви св. Йосафата в Рочестері, Н. Й.

Отець Мар'ян Струць на хвилях етеру кожної суботи провадить півгодинну радіо програму англійською мовою, в якій пояснює наш обряд і говорить про історію нашої Церкви і народу. Він разом з о. Володимиром Вербицьким, парохом церкви Матері Божої Неустаючої Помочі в Лякаванні, Н. Й., по всіх римо-католицьких церквах і епархіях Баффало відправляють англійською мовою Служби Божі св. Івана Золотоустого. Кожний вірний одержує англійський текст і бере участь у відправі. Співає наш церковиний хор. У виповненій по береги базиліці Пречистої Діви Марії в Лякаванні, Н. Й., 17-го січня відправилася торжественна Служба Божа. Один з отців під час Служби Божої говорив про нашу Церкву і наш обряд.

Підкомітет Гарвардського Проєкту, який очолює д-р Семен Дорощак, зібрав фонди на видання одного тому досекулярної української літератури. Педагогічно-методична комісія при „Рідній Школі" видала 45-хвилинну відеострічку англійською мовою" Millennium of Christianity in Ukraine" Замовляти її можна у Ірини Бурди, 244 Catherine St., Williamsville, N. Y., 14221 Ціна 50 дол.

Придорожні афіші з написом „1000 years of Christianity in Ukraine" мисткині Люби Мазяр все ще видніють на трьох головних вулицях нашого міста. Спонзорами їх були наші парафії. УАКРада та пластова станиця.

І ось неділя, 29-го травня, „День Єдности". На площі православної Святотроїцької церкви зійшлася численна баффалівська громада на спільний Молебень, який точно в год. 12-ій відправив настоятель православної церкви о. Володимир Чугай в асисті о. Мар'яна Струця і о. Володимира Вербицького. Співав хор під дириґентурою Анатоля Остапчука. В молитовному настрої присутні дякували Господеві за те, що дав нам змогу дочекатися небуденного ювілею, духово об'єднатися з нашим поневоленим народом та гідно вступити з Хрестом і Тризубом у нове 1000-ліття.

Оля Чмола

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ одобрила піддержку законопроєкту, щоби сильніше придержувати закони в справі мешканевих дискримінацій. Проголосувавши голосами 376 до 23 піддержано внесок, щоби Департаментові житлових приміщень і міської перебудови дати право потягати до відповідальности тих, які переступають закони дискримінації, включно аж до Верховного суду.

ПІСЛЯ ПЕРЕВІРКИ біля 1,700 смертних випадків у 1980 році, спричинених хвилею горячі та посухи, Федеральний центр для контролювання хворіб порекомендував урядам та місцевим організаціям, які стараються допомогти старшим і бідним громадянам в таку пору, щоби вони змінили спосіб цієї допомоги. Найбільше застереження Центр має до роздачі в час горячі вітряків для охолодження, які як заявляє д-р Едвін Кілборн, в дійсності під час великої горячі не охолоджують тільки обертають гарячим повітрям, яке натомість є таке гаряче, що дуже часто виявляється шкідливим.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ аґентство ТАСС повідомило, що в першій половині липня у Вашінґтон прибуде заступник міністра оборони СССР маршал Сєрґей Ахромєєв. Високого совєтського військового гостя запросив голова об'єднаного комітету начальників штабів адмірал Вілліям Крав.

У ЧИКАҐО НА СВОЇЙ річній конференції „ІВКА" Організація молодих християнських жінок проголосувала, щоби й надалі задержати статус організації, як виключно жіночої, якою вона являється вже 130 років. Президент цієї організації Ґлендора Путнам заявила, що з цим рішенням „ІВКА" з місця є наражена на судовий процес від свого таки відділу з Такоми у стейті Вашінґтон, який хоче заанґажувати на пост екзекутивного директора мужчину.

Освіта...

(Закінчення зі стор. 2)

культур, до злиття національних мов у єдину російську, імперську, яка також у кінцевому рахунку малощо від того виграє в сенсі культурного збагачення, а навпаки, переживає процес власного спотворення. Свого часу про таке явище насильного вимішування мов висловив обґрунтовану думку Потебня: „Якби обєднання людства за мовою і взагалі за народністю і було можливе, то воно було б загибіллю для людської думки, як заміна багатьох почуттів одним".

Про питання злиття мов і націй та їх культур висловились багато українських і російських учених і письменників, які вбачають у такому процесі лише шкоду для нації, яка призначена на поглинення, але ; для нації панівної, насильника. Про ці питання писав провідний російський поет Паустовський, який вважав поглинення однією мовою інших мов шкідливим і згубним явищем насамперед для російської мови. Також секретар правління спілки письменників СССР, письменник Георгій Марков на п'ятому з'їзді Спілки Письменників України сказав: „Письменник повинен яскраво виявити національні лінії, відшукати найсокровенніші й самобутні національні барви й звуки, котрі можна видобути лише в тому разі, коли письменник сягнув глибини народної душі, справжньої народної поезії... тому я вважаю зовсім неправомірним ставити питання про те, чи можна письменникові применшувати національний момент у його творчості. Ні, це неприпустиме, це небезпечно".

Та це ще не значить, що вся російська інтелігенція й зокрема інтелігенція в літературі стоять на льояльних позиціях оборони національних культур. Войовничий шовінізм А. Агаєва, про якого говорив на п'ятому з'їзді СПУ секретар Спілки Письменників РСФСР Сергій Барудзін, виступив із статтями в яких підтримував політику партії і вимагав ліквідації національних мов та переходу письменників на російську мову.

Сергій Барудзін, критикуючи А. Агаєва, назвав Василя Блакитного одним із зачинателів української совєтської літератури, та сказав, що не можна промовчувати таку складну постать, як В. Винниченко, і не вдавати що їх не було. Розуміється, ми шануємо таких творців російської культури, як Марков і Барудзін, і віримо, що з тотожними росіянами українська інтелігенція завжди буде співпрацювати в напрямі розвитку власних національних культур.

Українці...

(Закінчення зі стор. 1)

роді наших співомовок, що їх вигадливо застосував знаменитий диригент Кіфер. Завдяки усім цим чинникам, европейська прем'єра „Неофітів" Шевченка-Кузана вийшла надсподівано сильно, а солісти наперемінну або й разом, сопрани й баси та меццо і баритони вели свої партії добре, підкреслюючи то захоплення, біль, розпуку, то молитву, то жах, сильними й милозвучними голосами, а несміливі баси суворі відзискали голоси і звучали низькими глибокими тонами. Справжньою знахідкою дириґента були оті „співомовки", якими маркував хор такі місця „Неофітів" як „жах" товпи, чи „реґіт" п'яної „оргії", а це водночас дивувало й захоплювало публіку. Чудова акустика церкви св. Жермена доносила весь концерт навіть у переповненій передсінок, зокрема ж звуки „дзвонів", які наслідував оригінальний інструмент під руками молоденької, тендітної дівчинки.

Фінал у виконанні всіх п'яти солістів, хору й оркестр перемінився у симфонію музики й співу, що вже геть зачарувала публіку, яка на кінець зробила стоячу овацію з гучними оплесками й окликами „браво" й „біс" і продовжувала плескати добрих п'ять хвилин, поки всі виконавці заінтонували „Боже великий, єдиний", що його підхопили всі українці, нишком втираючи сльози зворушення. Усі раділи, що концерт так добре вдався, і викликали спричинника цього мистецького переживття Маряна Кузана. Французи підходили до нього з гратуляціями та підсували програмки для дедикацій, а священики — господарі церкви, гордилися перед своїми парафіянами таким чудовим концертом у їхній історичній церкві, де, до речі, у притворі знаходиться гравюра „Козацького бою".

Найбільшу заслугу успіху цього концерту слід приписати нашому Владиці Михайлу Гринчишинові, який саме суґерував Маріянові Кузанові створити музику до Шевченкових „Неофітів" давши йому їх прочитати. Чутливу душу мистця надхнув цей геніяльний твір нашого Пророка, і під впливом вражения, він, і створив свій могутній твір, який дехто прирівнював до грецьких трагедій.

Служба Божа

Українську Службу Божу в неділю, 17-го квітня у цій же церкві св. Жермена, можна б назвати двічі „екуменічною", бо в ній брали участь українські католицькі й православні єпископи та священики, але теж і французькі духовники з монс. кард. Жан-Марі Люстіже на чолі.

Початковий Молебень служили наші єпископи: Митрополит Максим Германюк, Владика Платон Корниляк з Німеччини й Михайло Гринчишин з Франції та Владика Володимир Дідович з Австралії, священики: о. Кіт з Бельгії, о. Костюк зі Швайцарії з о. митратом Василиком на чолі, та з о. Башкатовим, і Борисом Хайневським з Ліону. Дия-

конували о. Когут з Маквілеру й о. Салевич з Парижу. При Молебні співав з'єднаний мішаний хор з Парижу й Ліону під дириґентурою Віри Дратвінської.

Перед Молебнем Владика Михайло привітав присутніх, знову ж таки численних, як і попереднього вечора на концерті, спершу наших трьох Владик: Кир Максима, Кир Платона і Кир Володимира, все священство і гостей-вірних з Бельгії, Швайцарії, Голляндії і Франції, а тоді, французькою мовою кард. Жана-Марі Люстіже й французьких каноніків і священиків, вірмена, чого єпископа та інших. „Ваша присутність на цьому Богослуженні Тисячоліття Християнства України, кріпить нас на дусі, бо УКЦ в Україні заборонена!" — такими словами закінчив Владика своє привітання, заповівши, що проповідь скаже кард. Люстіже.

Усе те священство було присутнє під час довгої торжественної Служби Божої, а деякі з них читали Св. Євангеліє грецькою чи вірменською мовами. Усі теж любувалися співом Марпінґер-Сінгер Крайс хору під дириґентурою Освальда Шу, який так же дбайливо вивчав українські наспіви, як і вчорашні „Псальми" та „Неофіти" — українською мовою. Деякі пісні співав теж наш церковний хор під дириґентурою Віри Дратвінської.

Коли вийшов перед вівтар кард. Люстіже, вся церква, яка молитовно слідкувала за ходом Богослуження, перемінилася в слух, французи з зацікавленням, українці з побоюванням, чи не вразить нас чимось цей високий достойник. Проте побоювання виявилися зайвими: французький кардинал, наставлений Папою Павлом Іваном II, притримувався папських вказівок у цій справі. Ось думки його проповіді: „Брати, радію такою кількістю єпископів... Я кількакратно зустрічав на синодах у Римі вашого кардинала Любачівського, який мені багато говорив про історію вашої Церкви, багатство вашого обряду. Як зазначив Папа Іван Павло II — це Тисячоліття слов'янських народів було теж народженням націй, згуртованих у вселенській не розділеній Церкві. Пізніший розлам спричинив, на жаль, багато нещастя і непотрібної боротьби, але тепер нам засвітила надія екуменізму, про що говорилося на II Ватиканському синоді. Хрищення 988 р. у водах Дніпра народу довкола Києва зробило із слов'ян християнський народ, а св. Володимир і Ольга стали „рівноапостольними". Святі Кирило і Методій закріпили це словом і писанням. Тисячоліття — капітальна подія у нашому віці...

Українська Церква пригадує сьогодні своє хрищення. Брати і сестри, я молюся за вас усіх, щоб ви могли свобідно визнавати свою віру, за всіх, що сумніваються і надіються і вас прошу: моліться за ласку Божу, Амінь"...

Могутнім „Боже великий єдиний", яке проспівали обидва хори і всі українці, закінчилася ця довга Служба Божа, яка разом із Молебнем тривала 3 години.

Українська...

(Закінчення зі стор. 1)

гальською мовою виголосила Режіна Сітко.

Голова Хліборобсько-Освітнього Союзу, економіст Олександер Равлик виголосив португальською мовою коротку,змістовну і високопатріотичну промову про боротьбу сл. п. полк. Є. Коновальця за волю України.

Відтак виступив гурток українських дітей „Фіялка-Полтава" під керівництвом катехиток Серця Ісусового, які проспівали пісні „Чом, чом" і „Земле моя" в супроводі сопілок. Відтак маленький Теодозій Сидорак продеклямував вірш „Ми усі діти українські" на тлі гри маленького бандуриста. Потім відспівали „О, Україно" в супроводі бандури і сопілок. Наступною була інсценізація маршової пісні „Гей, там на горі Січ іде" у супроводі сопілчан і малих бандуристів. На закінчення всі ці малі „артисти" гарно заспівали „Гимн 1000-ліття Хрищення Руси-України". Всіх їх слухачі нагороджували довготривалими гучними оплесками.

Опісля виступив вже відомий мішаний катедральний хор під керівництвом маестра Левка Давибіди, який по-мистецьки проспівав кілька пісень: „Заповіт" сл. Т. Шевченка, муз. О. Кошиця; „Причинна" сл. Т. Шевченка, обр. Петра Кучми, і „Гей, на горі, на Маківці", стрілецька пісня. Юнак керівник Фолкльорної групи Центру „Полтава" Жайро Оскар до Насіменто гарно продеклямував поезію „Вже годі плакати" В. Самійленка. Відтак маестро Іван Вовк по-мистецьки виконав на фортепіяні твір „Верховина", за що його нагородили гучними оплесками. Юнак Павло Евгеній Пачишеник зворушливо задеклямував поезію О. Олеся „Для всіх ти мертва і смішна". Відомий український вокальний ансамбль під керівництвом маестра Івана Вовка (диреkторка Режіна Шпак-Рубінець) виконав чотири пісні: „Гуде вітер", народна пісня, обр. Івана Вовка, „Коли ви вмирали", муз. Гайворонського, обр. Івана Вовка, „Лелеченьки", народна пісня, обр. Івана Вовка, і „Боже Великий Єдиний" муз. М. Лисенка.

Численна публіка довготривалими гарячими оплесками нагородила чудових співаків цього ансамблю.

Ще раз виступив мішаний катедральний хор під керівництвом маестра Л. Давибіди, який на закінчення академії виконав „Гимн на 1000-ліття Хрищення Руси-України", сл. Зореслава, муз. Мирона Федорова.

Закрив свято д-р Михайло Рубінець, голова Представництва ДЦ УНР, подякувавши всім учасникам, які причинилися до вшанування світлої пам'яті Євгена Коновальця, великого мужа України, який, відкинувши всі вигоди життя, віддався боротьбі за визволення України від її окупантів, аж поки Москва, підступно і ганебно, відібрала йому життя. Після вбивства Отамана Симона Петлюри перебрав керму боротьби полк. Євген Коновалець, а на його місце стали полк. Андрій Мельник, Степан Бандера, Тарас Чупринка і сотні й тисячі борців за волю свого народу. Масові розстріли в 1918-23 роках, штучний голод в 1932-33, року мільйони засланих на Сибір, тисячі, які караються по тюрмах є доказом того, що Україна — в боротьбі. А народ, який бореться, переможе.

Суржики...

(Закінчення зі стор. 2)

Раніше назви виробів легкої, харчової, м'ясомолочної та інших галузей промисловости Львівщини іменувалися українською мовою. А оце вже з десяток років, як з конвеєрів львівських підприємств безперервно сходять один за одним вироби з російськими назвами!

На Закарпатті, Волині, Івано-Франківщині, Тернопільщині, Буковині немає ні „Пельменных", ні „Шашлычных", ні „Чебуречных", їх заміняють чудово оформлені кафе, їдальні, а також „Вареники", „Млинці", „Картопляники", „Куліші".

Разом з радянською владою прийшли в західноукраїнські села перші слова „Крамниця", „Сільмаг". Сьогодні на їх місці пооббивані вивіски „Магазин", або ці ж „Продукти".

У Львові не можна придбати звичайної листівки „З Новим роком". Куди не кинь оком — скрізь „С Новым годом", „Поздравляю", „С днем рождения"...

У Львові всі газетні кіоски „Союздрук" перейменовані на „Союзпечать", в магазинах „Вас обслуживает продавец" і проситься частіше „Книга жалоб и предложений", всюди примають склотару „в неограниченном количестве", в трамваях і тролейбусах „не закомпостированные талоны не действительны" в хімчистках міста „добротно и быстро обновят юбки и одеяла", в майстернях по ремонту взуття „производит мелкий ремонт обуви", поступово зникають справжні будинки зразкового побуту, зате появляються плякові „Дома образцового быта". Дедалі частіше у вікнах книгарень Львова можна зустріти „На память є нашем городе", а заклопотані львівські двірники закінчили збирання від жителів старих „Розрахункових книжок за комунальні послуги" і роздають зараз вже нові „Расчетные книжки за единые коммунальные услуги".

У цьому пляні хочеться послатись на прибалтійських друзів. Розумно, з вигадкою вони ставляться до найдрібніших деталей, починаючи з цієї ж вивіски. І як наслідок — курортники Паланги, Юрмали, Пярну, не знаючи мови, не плутаються їдальню з полікліникою, побутову майстерню з перукарнею... Чому, наприклад, у Прибалтиці ця ж політична, дорожна та інша наочність, торгова реклама, театральні, кіно-спортивні афіші виконуються переважно рідною мовою, в потрібних моментах і в міру дублюються двома мовами.

Великий пролетарський письменник О. М. Горький у своїх літературно-критичних статтях писав, що „боротьба за чистоту, за смислову точність, за гостроту мови з боротьбою за знаряддя культури. Чим гостріше це знаряддя, чим точніше скероване — тим воно переможніше".

Ось чому своїми нерозумними діями і вчинками ми нерідко самі даємо привід нашим недругам для пропагування своєї „ідейної" основи, спрямованої проти віковічної дружби українського і російського народів, проти усіх братніх народів СССР. Ми не повинні ніколи забувати, що українська мова — це постійний об'єкт і знаряддя ідеологічної боротьби. І найперший обов'язок усіх нас, незалежно від того, де ми працюємо і яку посаду займаємо, — тримати цю зброю завжди в чистоті, не давати їй іржавіти, оберігати коріння рідного слова.

Іван Сало

Співець...

(Закінчення зі стор. 2)

зіє, розрадо одинока", „Для ідеї", „Тим, що полягли" та інші. Переважає серед них лірика, пройнята тугою за рідною землею. Багато написав поет творів із життя нашого села в реалістично-імпресіоністичному дусі, наприклад, „З села", „З життя", „Щаслива година", „У глухім куті", „В горах", „По дорозі життя" та чимало інших.

З повістей Лепкого, крім „Мазепи", треба згадати такі: „Зірка", „Веселка над пустарем", „Під тихий вечір", „Сотниківна", „Крутіж", „Каяла", „Вадим", „Орли". Не скінчив, на жаль, повісти „Войнаровський", яка мала бути дальшою частиною Мазепинської епопеї. Треба дадати, що перед Першою світовою війною Лепкий думав про „Мазепу", тому написав драму „Мотря", але вона згоріла в Яремчі під час воєнних дій, коли наступали москалі. Велика повість „Мазепа" має літературну стійкість і глибоку виховну вартість. Великої цінности історичної повісти Лепкого не зменшують в наших очах злобні напади совєтських критиків, які так пишуть у найновішій „Історії Української літератури", том 5-ий,„Завершенням еволюції Лепкого до войовничого націоналізму стала його трилогія „Мазепа" (1926). Поява цього твору була чи не найяскравішим свідченням того, що Лепкий, як художник умер для української літератури

В основу своєї діяльности поклав Б. Лепкий глибоку віру. Він каже:

Я вірую, як у Бога
В відродження країни,
Ще єсть, ще єсть дорога
З упадку і руїни,—

Дорога праці, труду,
Братерського єднання,
Щоб на просвіту люду
Йшли наші всі змагання.

Віра у воскресіння України не покидає поета ніколи. Тому з великим піднесенням духа привітав він першу світову хуртовину у вірші „Голос надії", який досьогодні не перестав бути актуальним:

А я кажу вам: день іде.
Іде така година,
Коли ні тут, ні там, ніде,
Кордонів жадних не буде,
Лиш даль далека, сина.

А я кажу вам: близький час
І хвиля недалека,
Що буря звіється нараз,
Згуртує і змішає нас
І зблизька, і здалека.

Хто каже вам, що все одно,
Де жити, як вмирати,
Той тягне вас в багно, на дно
Той вам дає без дна судно
І каже керувати.

А я кажу вам: майте слух
Й позір тому дайте,
Що вам говорить волі дух,
Про близьку хвилю завірюх,
І хвилі тої дайте!

Як вдарить нам підземний дзвін
І сурми заголосять,
То йдім туди, де кличе він,
Через кордони, ген на Дін!
Нас кості предків просять.

Не підем ми, прийдуть вони,
Таке вже в світі право.
Як сталь гартується в огні,
Так ти нас, воле, розогни,
Веди, веди нас, славо!

Виставка...

(Закінчення зі стор. 2)

Холодного виявляє настрій воїна. Певний себе, хоча не визивающий. В кольорах радше притишений. Виконаний певною рукою. Мадонна Михайла Черешньовського — це гармонійна плинність цілої постави. Безперечно оригінальна ікона Романа Петращука. В перший мірі композиційно. Мати Божа і Ісус взяті дещо з боку. Чорне монохроматичне тло також незвичне.

Виставка виявила, що багато наших мистців продовжують традицію малювання ікон. Ярослав Мудрий віддав наш народ під покров Божої Матері. Цей нерозривний, містичний зв'язок, що перетривав віки, усе наново виявляється в іконах, повних пошани і любови до Неї.

Виставка відбулась в днях від 27-го травня до 21-го червня.

ЗСА далі...

(Закінчення зі стор. 1)

з вини підтримуваних Іраном терористів, які майже зірвали в повітря військові бараки, спричинивши притому великі матеріяльні шкоди. Мало згадують тепер про зумисне зістрілення совєтськими військовими джетами корейського пасажирського літака п'ять років тому. У цій катастрофі, пригадаймо, бо совєтські джети розпізнали літак, а потім стріляли, також загинуло 269 цивільних осіб.

У понеділок, 4-го липня, тоді коли ціла країна величаво відзначала День Незалежности Америки, президент Р. Реген і його найближчі дорадники застанов лялися над трьома важливими справами: погрозою Ірану про відплату, висилку у Перську затоку спеціялістів для переведення слідства і виданням зарядження про особливу обережність у пов'язанні з цією справою.

Ген. Колін Л. Повелл, головний дорадник Президента у справах крайової безпеки, продовжує збирати всі інформації про випадок перестрілки і зістрілення цивільного літака іранської повітряної лінії.

Існували побоювання, що проіранські терористи в Лівані помстяться над американськими закладниками, але у понеділок пізно ввечорі відповідальна за закладників група терористів заявили, що одна справа не має нічого спільного з другою і закладникам покищо нічого не загрожує. Ситуацію на Близькому Сході обговорює на своїх сторінках також світова преса, поміщуючи голоси лідерів держав і пересічних громадян.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ ГАЗЕТА „Гаарец", ізраїльський уряд має намір виплачувати Румунії по 80,000 долярів за кожного совєтського жида-еміґранта, який їде до Ізраїля прямо через Букарешт. Газета пише, що формальна угода може бути підписана найближчим часом головою жидівської аґенції Сімхою Дініцом, який перебуває в румунській столиці. Тепер Румунія дістає за кожного еміґранта з СССР 50,000 долярів. Гроші ці йдуть на утримання біженців, на летунські квитки і на відрахування совєтській стороні. Між Ізраїлем і Румунією може бути підписаний також великий торговельний договір, який дасть румунським товарам вихід на міжнародні ринки на вигідних умовах.

ВИСТУПАЮЧИ В НАЦІОНАЛЬНИХ зборах, прем'єр-міністер Франції Мішель Рокар виклав основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики нового кабінету міністрів, сформованого на основі Соціялістичної партії. „Ми не збираємося ліквідувати те, що було зроблено іншими, і в свою чергу проводити програми, які ліквідують ті, хто прийде нам на зміну", — сказав М. Рокар, маючи на увазі соціялістичні реформи, початі в перші роки президентства Франсуа Міттерана. Соціялістичний уряд, який перебував у блоку з комуністами, оголосив тоді про націоналізацію багатьох банків і підприємств, а також взявся розширювати систему страхування, не маючи на те достатніх засобів.

У ВАШІНҐТОНІ ПРЕЗИДЕНТ Роналд Реген підписав розпорядження про відтягнення торговельних привілеїв від Румунії, що досі належала до програми найбільш упривілейованих країн. Само підписання президентом Р. Регеном такого розпорядження було тільки формальністю, бо Румунія вже раніше повідомила Державний департамент, що не буде старатися про статус упривілейованої держави. Виявляється, що Румунія радше згідна зректися свого упривілейованого статусу, як відповідати американцям на закиди про нехтування законів про непошанування прав людини.

ОПИТ ФЕДЕРАЛЬНИХ УРЯДОВЦІВ виказує, що більше як дві жінки з трьох скаржаться на всякі непричинні залицяння з боку співпрацівників. Найбільше тих проявів з-поміж всім департаментів виявляється має Державний департамент. Згідно зі звітом, що його опубліковано, та який був зладжений на базі опиту, приблизно 42 відсотки жінок і 14 відсотків чоловіків були наражені на такі неприємності в праці.